

Nacionalni inštitut
za javno zdravje

Področje različnih zasvojenosti in ti. »harm reduction« politik in usmeritev NIJZ

Zdravstvena konferenca, 15.11.2022

Mateja Jandl, dr.med., spec.

Epidemija Covid-19 na področju drog: izreden vpliv na javno zdravje

V Sloveniji imamo na področju prepovedanih drog zelo dobro urejeno področje zmanjševanja škode (Harm reduction).

Glavni strah strokovnjakov na področju zasvojenosti med epidemijo je bil, da bi se pri uporabnikih drog zaradi izjemne situacije med epidemijo **povečala ranljivost** te populacije, zato je bilo ohranjanje uporabnikov v zdravljenju in obravnavi prednostna naloga vseh pristojnih služb.

Epidemija Covid-19 na področju drog: izreden vpliv na javno zdravje

Predvsem v prvem valu so omejevalni ukrepi, poleg tveganja okužbe z virusom SARS-CoV-2, povzročili dodatna tveganja in ranljivost med uporabniki drog (zaprtje služb obravnave, ni bilo mask..., bile so mobilne enote).

NIJZ je izvedel različna poizvedovanja med Centri za zdravljenje, NVO, vključili smo se v European Web Survey on Drugs in Covid-18.

Nove metode

“Trendspotter” metoda - hitro zbiranje in triangulacijo podatkov iz različnih virov in vključuje več metod družbenega raziskovanja

←
Publications

Impact of COVID-19 on drug markets, use, harms and drug services in the community and prisons

Nove metode

Spletne ankete imajo vlogo pri razvoju globljega razumevanja pojavov, povezanih z drogami - ugotovitve in analize teh anket podprle oblikovanje politik in razvoj novih spletnih orodij in virov za **zmanjševanje škode**

Vpliv prvega vala pandemije COVID-19 na uporabnike drog in ponudnike storitev obravnave v Sloveniji

Slovenija se je ob izbruhu pandemije COVID-19 spomladi 2020 pridružila evropski spletni raziskavi o drogah (European Web Survey on Drugs: COVID-19, s kratico EWSD-COVID), ki se je izvajala pod koordinacijo Evropskega centra za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami

Nove metode

Podatkovne baze so rigidni sistemi, zaradi česar ni možno hitro odreagirati.

- Aktivno poizvedovanje
- Ocena stanja
- Hitrejši dostop do informacij
- Možno hitrejše odzivanje
- Informacije za odločevalce

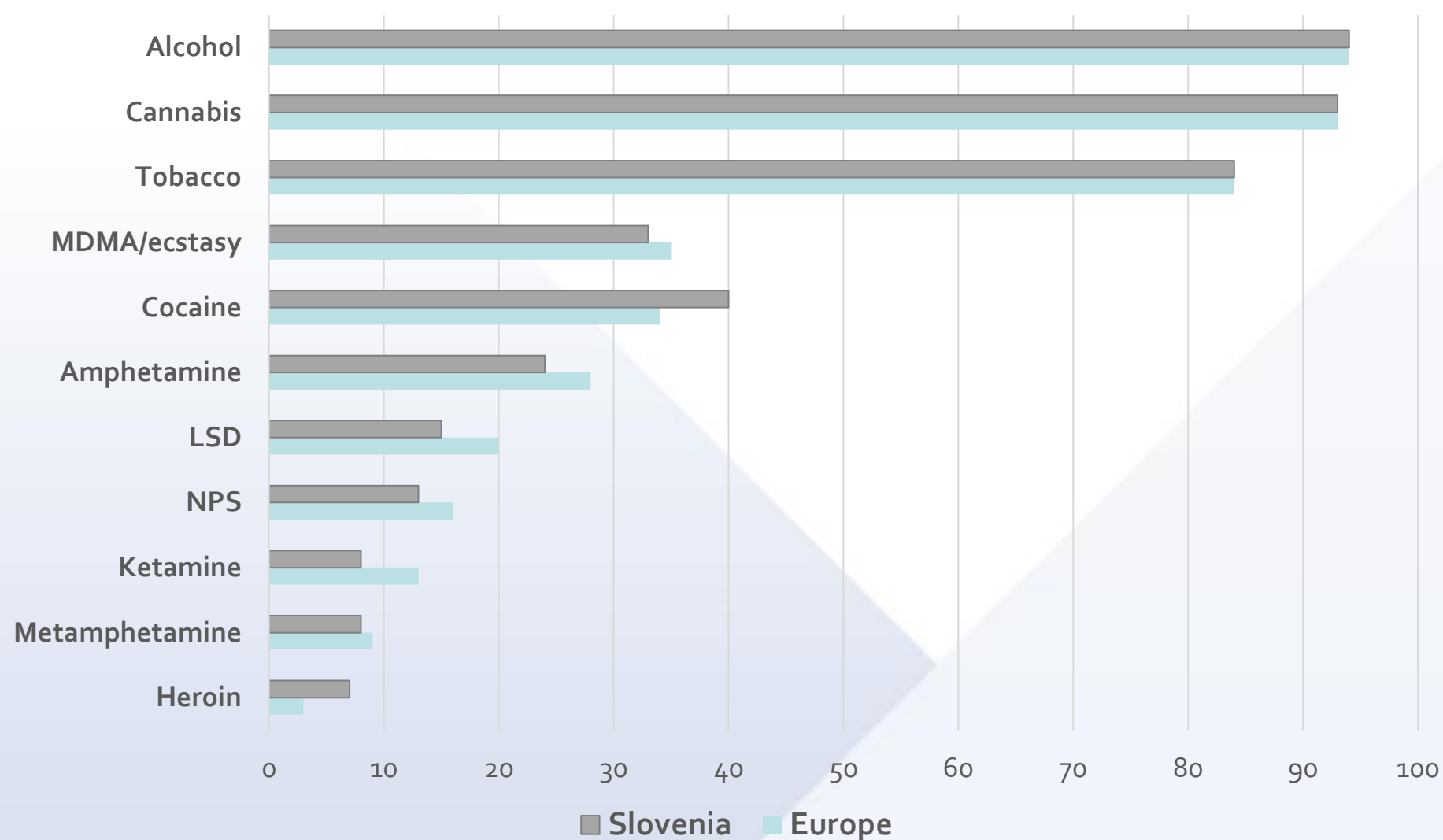

Prednosti spletnih anket

- Anonimnost
- Odsotnost izvajalca intervjuja/ankete
- Ni podporočanja (stigma)
- Ni časovnega pritiska
- Skrita populacija
- Velik vzorec
- Cost-effective
- Mednarodno sodelovanje
- Manj natančni podatki

European Web Survey on Drug Use

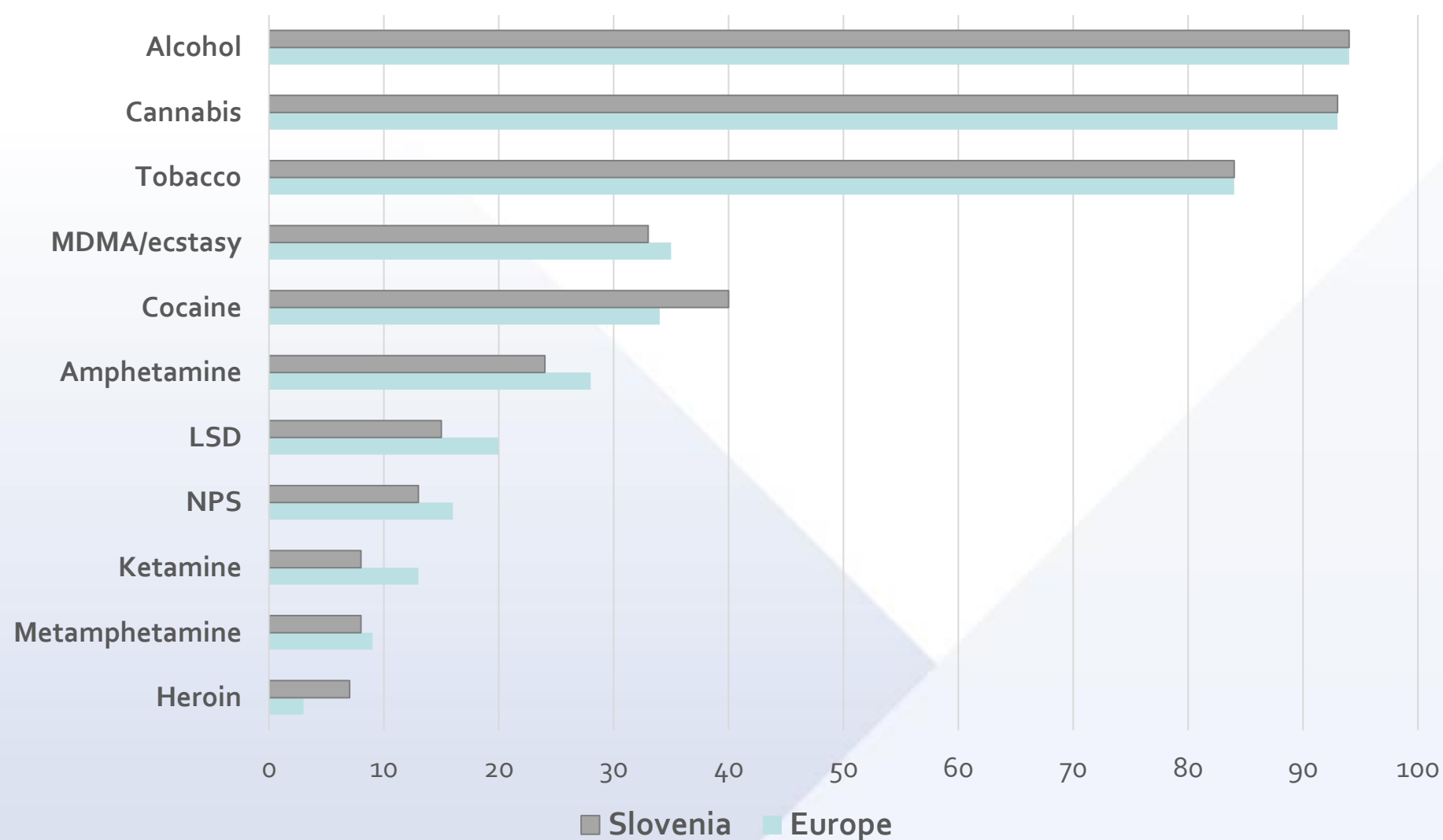
Raziskava EMCDDA marec-april 2021: 2.738 oseb iz Slo, ki so izjavile, da so v preteklih 12 mesecih zaužile vsaj eno prepovedano drogo (v EU: 48.469 anketirancev) - Prevalenca uporabe drog v zadnjih 12 mesecih:

European Web Survey on Drug Use

Trije najpogostejši razlogi za jemanje konoplje v zadnjih 12 mesecih so bili: lajšanje stresa, boljše spanje in druženje.

Epidemija Covid-19 na področju drog izreden vpliv na javno zdravje

Vedenja, povezana z uporabo posameznih drog, v času pandemije, so dala pomembna spoznanja, ki jih lahko vključimo v razvoj in **načrtovanje** preventivnih aktivnosti na področju prepovedanih drog.

Velik vpliv na duševno zdravje.

COVID-19: New EMCDDA study highlights decline in stimulant drug use but some rises in the use of cannabis, alcohol and prescription medicines to combat anxiety and depression

Novi modeli

Modeli, ki so se izkazali za dokazano uspešne:

- telemedicina omogoča večjo prilagodljivost obeh strani v terapevtskem procesu
- Spremembe **pristopov** služb za **zmanjševanje škode** na področju preprečevanja predoziranja: nalokson za domov, mobilni dostopi pri razdeljevanju sterilnega materiala, early warning system opozorila
- spletne ankete zagotovijo dragocene dodatne informacije med različnimi skupinami uporabnikov drog.

Novi pristopi

Uporaba digitalne tehnologije med pandemijo COVID-19 je vzpostavila nove standarde pristopov:

- možnosti za neprekinjeno zbiranje podatkov **v realnem času** in povratne informacije iz različnih virov (npr. pametni telefoni, družbeni mediji, različni senzorji, samoporočanje izvajalcev ali sistemov).

Pri obvladovanju težav zasvojenosti ima zagotavljanje podpore, ki je **prilagojena uporabniku**, ključno vlogo in izgleda, da tehnološke inovacije lahko zagotovijo takšno vrsto intervencij.

Digitalizacija področja

Ukrepe zmanjševanja škode dobro naslavljamo tudi z m-zdravjem.

- aplikacije za **razširjanje** informacij in nasvetov v zvezi z drogami
- aplikacije, ki nudijo **intervencije** in podporo ljudem, ki uporabljajo droge (vključno s preprečevanjem smrti zaradi predoziranja); tukaj lahko umestimo spletno svetovanje in terapijo, prav tako tudi umetno inteligenco (roboti za razbremenilne pogovore)
- aplikacije za podporo in **krepitev** zmogljivosti med zdravstvenimi delavci

EU Strategija 2021-2025

»Strateška prednostna naloga 10«

Strategija EU na področju drog za obdobje 2021–2025 spodbuja krepitev in razširitev zmogljivosti za zbiranje, spremljanje, ocenjevanje, **oblikovanje modelov** in analiziranje informacij ter **razvoj in uporabo** novih metod in tehnologij, pa tudi priložnosti za intervencije, ki izhajajo iz digitalizacije.

Ta vsebina je tudi v slovenski strategiji.

Zaključek

Zagotavljanje dostopa do

- zanesljivih in relevantnih informacij za boljše spremljanje problematike

- za izboljšanje storitev za ranljivo populacijo uporabnikov drog v družbi

- s širitvijo uporabe digitalne tehnologije m-zdravja naslavljati zdravstveno in e-pismenost

- še naprej naslavljati harm reduction ukrepe, saj se je spremenila pokrajina ponudbe in uporabe drog
(*vsepovsod, vse, vsakdo*)